

การวิเคราะห์ทัศนคติจากวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2
เปรียบเทียบกับที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

นางสาว ยุพิน ชีระชัยโง่ภาส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสหศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2527

ISBN 974 - 563 - 599 - 5

011376

i 1706577X

AN ANALYSIS OF SAYINGS FROM THAI LITERATURE IN THE REIGN OF KING
RAMA II COMPARING TO THOSE APPEARED IN THAI LANGUAGE
TEXTBOOKS AT THE SECONDARY EDUCATION LEVEL

Miss Yupin Theerathunyopas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the degree of Master of Education
Department of Secondary Education

Graduate School
Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาคติพจน์จากวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2 เปรียบเทียบกับที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

โดย

นางสาวยุพิน ชีระชญ์ไญภูภาส

ภาควิชา

มัธยมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพ็ชรชอบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

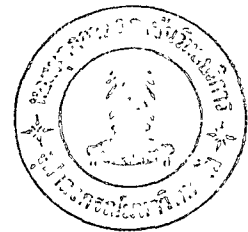
.... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สายใจ อินทร์ทรัพย์)

.... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพ็ชรชอบ)

.... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุตัยรัตน์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การวิเคราะห์คติพจน์จากวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2
เปรียบเทียบที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
ชื่อนิสิต   นางสาว ยุพิน ชีระชัยโณภาส
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพ็ชรชอบ
ภาควิชา   มัธยมศึกษา
ปีการศึกษา   2526

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์คติพจน์จากวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2 เปรียบเทียบกับที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างประเด็นในการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ แล้วนำเกณฑ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คติพจน์จากวรรณคดีไทย 10 เรื่อง เปรียบเทียบกับที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา และเสนอผลการวิจัยในรูปความเรียงและตารางประกอบ

ผลของการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า คติพจน์ส่วนใหญ่ในวรรณคดีสมัยรัชกาลที่ 2 ได้รับอิทธิพลจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งคนไทยสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ทุกยุคทุกสมัย

คติพจน์ที่ปรากฏมุ่งเน้นในคำสอน โดยอาศัยความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของกวีเพื่อสอนให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความเป็นจริงในชีวิต มีจิตใจเข้มแข็งในการต่อสู้อุปสรรค

วรรณคดีไทยที่วิเคราะห์ 10 เรื่องนี้มีเพียง 4 เรื่องที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

Thesis Title   An analysis of Sayings from Thai Literature in
the Reign of King Rama II Comparing to Those
Appeared in Thai language Textbooks at Secondary
Education Level

Name   Miss Yupin Theerathunyopas

Thesis Advisor   Professor Sucharit Pienchob, Ed. D.

Department   Secondary Education

Academic Year   1983

ABSTRACT

The Purpose of the Study

To analyse the sayings from Thai literature in the
Reign of King Rama II comparing to those appeared in Thai language
textbooks at the secondary education level.

Procedures

The researcher constructed the aspects to be used as
the criteria for analyzing the sayings appeared in Thai literature.
The criteria was sent to jury of experts for consideration. After
interviewing jury of experts to obtain data, the sayings from
10 books of literature were analysed and compared to those appeared
in Thai language textbooks at the secondary level. The results
were presented descriptive form table.

Results

The results revealed that most of the sayings from Thai literature in the Reign of King Rama 11 were influenced from the doctrines in Buddhism, Thai standard of living which was useful to the way of life in alltime.

The appearance of the sayings concentrated on teaching the application of poets thought and experience in order to teach the readers to realize the truth of life, the perserverance to defeat all obstacles

Four from 10 books of literature to be analysed appeared in the textbooks.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

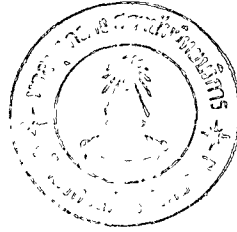
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพ็ชรขอบ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำช่วยเหลือ และตรวจพิจารณาแก้ไขเนื้อหาสาระตลอดมา พร้อมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สายใจ อินทร์พรรย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา อุทัยรัตน์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ศาสตราจารย์ ดร.ชอนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธา พิณีจิวาดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมคาย นิลประภัสสร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุศมา รัชมนดี ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการวิเคราะห์หาคติพจน์จากวรรณคดีไทย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มารดา พี่น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้การกำลังใจและความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา

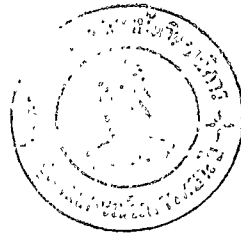
ยุพิน วีระธัญญภาส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
- คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 - เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคดีพจน์	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคดีพจน์	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
การศึกษาค้นคว้าข้อมูล	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การรวบรวมข้อมูล	38
การเสนอข้อมูล	38
4 การวิเคราะห์คดีพจน์จากวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2	39

บทที่

อู่เฒ่า	39
รวมเกียรติ	55
เสภาขุนช้างขุนแผน	66
พระอภัยมณี	77
สุภาณิกสอนหญิง	92
นิราศพระบาท	100
นิราศภูเขาทอง	103
สังข์ทอง	107
ไกรทอง	115
คำวี	118
5. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	136
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก	148
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	149
ประวัติผู้เขียน	150

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	คติพจน์จากวรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 2	123
2	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องอิเหนา	126
3	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องรามเกียรติ์	127
4	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน	128
5	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องพระอภัยมณี	129
6	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องสุภาวดีสอนหญิง	130
7	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องนิราศพระบาท	131
8	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องนิราศภูเขาทอง	132
9	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องสังข์ทอง	133
10	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องไกรทอง	134
11	คติพจน์ที่ได้จากเรื่องคาวี	135

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย